

OPBOUW

WEEKBLAD TOT OPBOUW VAN HET GEREFORMEERDE LEVEN

uitgave van de gereformeerde persvereniging opbouw

Leid ons

Het 'Onze Vader', het gebed dat onze Here Jezus Christus ons als Gods volk onderweg naar Gods Koninkrijk heeft leren bidden, omvat twee drietallen beden. Het eerste drietal gaat over het doel van de reis, het tweede over wat we onderweg nodig hebben. Dat is, hebben we de vorige keer gezien, allereerst levensonderhoud, dagelijks brood, en in de tweede plaats vergeving van zonden, een voortdurend herstel van onze band met God, die telkens weer door ons, zondige mensen, geschonden wordt. Het tweede is even broodnodig als het eerste, want als de HERE niet met ons mee gaat en blijft gaan, komen en blijven we nergens. Gods volk onderweg naar Gods toekomst heeft voortdurend zijn leiding en bescherming nodig. Om die leiding en bescherming leert Jezus ons bidden met de woorden: „Leid ons niet in verzoeking, maar verlos ons van de boze”.

De HERE heeft zijn volk Israël op weg naar Kanaän meermalen moeten beschermen tegen en verlossen van 'boze' vijanden, die erop uit waren het te vernietigen: Egypte en Amalek, die het met het zwaard wilden doen, de koning van Moab, die zijn toevlucht nam tot een ander, volgens de opvattingen van die dagen niet minder effectief middel. Van deze vijanden verloor de HERE zijn volk telkens op een andere manier. Tegen Egypte streed Hij zelf, terwijl het volk niet anders hoefde te doen dan 'stil zijn' (Ex. 14 : 14). Tegen Amalek moest Israël zelf strijden, maar de HERE zorgde voor de overwinning. Koning Balak van Moab zag zijn plannen in rook opgaan, toen de God van Israël de vloek van Bileam in zegen verkeerde (Num. 22).

Opvallend bij de strijd tegen Amalek is, welk een belangrijke rol het gebed daarbij speelde. Zo maakte de HERE zijn volk op aanschouwelijke wijze duidelijk, dat er gebeden moet worden: „verlos ons van de boze”.

Amalek krijgt trouwens in Ex. 17 en in Deut. 25 in hoge mate de trekken van de boze; de vijandschap tussen Israël en Amalek is met niets anders te vergelijken dan met die tussen het vrouwenzaad en het slangezaad in Gen. 3.

Toen Farao's legermacht Israël

DOOR H. J. BRUINS VLAARDINGEN

bedreigde, was Gods beschermende aanwezigheid zichtbaar in de wolk, die het de Egyptenaren gedurende de nacht onmogelijk maakte dichterbij te komen (Ex. 14 : 20). Diezelfde wolk was het ook die voor het volk uit ging in de woestijn als teken van Gods leiding. Om die leiding vragen ook wij, als we bidden: „leid ons niet in verzoeking”.

Wat 'niet in verzoeking leiden' inhoudt, daarvan vinden we in de geschiedenis van de woestijnreis een prachtig voorbeeld, en wel meteen aan het begin: Ex. 13 : 17. „Toen Farao het volk had laten gaan, leidde God hen

niet op de weg naar het land der Filistijnen, hoewel deze de naaste was; want God zei: Het volk mocht eens berouw krijgen, wanneer zij in strijd gewikkeld werden, en naar Egypte terugkeren.” Dat deed dezelfde God, die zijn volk wel in strijd gewikkeld deed raken met de Amalekieten! Gods leiding betekende dus niet, dat Hij zijn volk elke strijd bespaarde. Integendeel, in Deut. 8 : 2 zegt Mozes: „Gedenk dan heel de weg waarop de HERE uw God u deze veertig jaar in de woestijn heeft geleid, om u te verootmoedigen en u op de proef te stellen ten einde te weten, wat er in uw hart was.” De HERE leidde zijn volk dus met opzet zo, dat beproeving niet uitbleef.

Ook ons gebed „Leid ons niet in verzoeking, maar verlos ons van de boze” verhoort de HERE nu eens door ons strijd, verzoeking te besparen, dan weer door ons in de strijd bij te staan. In ieder geval verzekert Paulus ons: „God zal niet gedogen, dat gij boven vermogen verzocht wordt, want Hij zal met de verzoeking ook voor de uitkomst zorgen, zodat gij er tegen bestand zijt.” (1 Cor. 10 : 13). Dit alles dankzij Hem die in onze plaats door de Geest naar de woestijn is geleid om verzocht te worden door de duivel, en die heeft stand gehouden. Dat kon Hij vanwege zijn zondeloze trouw jegens zijn Vader, maar ons heeft Hij leren bidden: „leid ons niet in verzoeking” Wij mogen de verzoeking van ons af bidden, maar dat betekent ook, dat we haar niet moeten opzoeken.

„Opbouw” tijdens de vakantie

Gedurende de komende vakantieperiode zal Opbouw niet verschijnen op 11 en 25 juli.

Kopij voor de nummers 18 juli, 1 en 8 augustus dient vroegtijdig bij de drukker te zijn. Houdt u daarmee a.u.b. rekening!

Inhoud

- 201 Drs H. J. Bruins,
Leid ons
- 202 Drs H. Smit,
„Zich wel bevinden” als
maatstaf voor goed en
kwaad
- 203 Zoals een vader zich ont-
fermt over zijn kin-
deren, ontfermt de Here
Zich over wie Hem vren-
zen (bij de begrafenis
van ds A. H. Algra)
- 205 D. W. L. Milo,
Eenmaal is genoeg
- 206 Ds A. Boersma,
Leven in christelijke
vrijheid
- 207 Drs O. Mooiweer,
Persschouw

De woorden: „want van U is het Koninkrijk en de kracht en de heerlijkheid tot in eeuwigheid”, zijn waarschijnlijk niet van Jezus zelf afkomstig, maar uit de liturgie van de oudste gemeente. Dat neemt niet weg, dat ze een bijzonder passende afsluiting vormen van het Gebed des Heren. Ze grijpen namelijk terug op de eerste drie beden. De gemeente spreekt erin de zekerheid uit, dat de dingen waarom ze in die eerste drie beden gevraagd heeft, werkelijkheid zullen worden, omdat ze in God al werkelijkheid zijn. Uw Koninkrijk, zegt de gemeente, zal komen, want van U is het Koninkrijk; uw wil zal geschieden, want van U is de kracht, zodat niets of niemand zich blijvend tegen uw wil kan verzetten; uw naam zal geheiligd worden, want van U is de heerlijkheid.

En dat alles 'tot in eeuwigheid'; daarmee wordt niet zozeer bedoeld 'voor altijd', als wel 'tot in' of 'met uitzicht op de toekomstige eeuw’.

In God is het toekomstige er al, daarom kunnen we er zeker van zijn, dat het komen zal, dat we het doel van onze reis, de toekomstige eeuw, bereiken zullen.

„Zich wèl bevinden” als maatstaf voor goed en kwaad

„Comfortabele” redenering

Als je met jongelui praat over het „samenwonen”, dan kun je soms zomaar een allereenvoudigst pró-argument tegenkomen. Het luidt als volgt: „Ikzelf vind het fijn en ik ben er gelukkig mee! Mijn pàrtner geniet er al evenzeer van. En de rest van de wereld? Wel, die staat er helemaal buiten. Die heeft er wel geen voordeel van, maar ook geen enkel nadeel!” In die simpele redenering kom je als het ware voor het verzoek te staan je rekenmachientje voor de dag te halen en een calculatie te maken van de hoeveelheid vreugde en geluk! En daarmee is simpelweg het samenwonen als iets positiefs en als iets goeds uit de bus gekomen! Het is maar niet alleen een zaak van gewoon liefde bedrijven, maar ook van n a a s t e n l i e f d e ! Wij doen elkander wèl. Want we bevinden ons er wèl bij!

Deze allersimpelste redenering wordt overigens niet al te streng volgehouden. In de loop van het gesprek blijkt namelijk vaak, dat de ouders mensen van „de oude stempel” zijn, die van de levensvoering van zoon of dochter verdriet hebben! Maar dan wordt er meteen bij gezegd, dat dat ouderleed geheel on-terecht is en ongegrond! Kijk, hier verliest de redenering haar innerlijke samenhang en wordt ze - zakelijk bekeken - oneerlijk! Geluk en vreugde geven zonder meer de doorslag als pró-argument! Maar het aangedane leed geeft niet zonder meer de doorslag! Dát moet eerst kritisch bekeken worden en streng gekeurd! Waarom is dat leed niet zonder meer doorslaggevend als còntra-argument? Ook hier blijkt dan toch telkens weer de wens de vader en moeder van de redenering!

De „zedeleer” van bepaalde T.V.-series

Zo af en toe volg ik wel eens een politie-serie op de T.V. Wie dat doet moet zijn kritisch vermogen niet buiten werking stellen! Het is buitengewoon opvallend, dat er in dergelijke series zo'n vreemde „selectie” plaatsvindt uit de geboden die we kennen! Doodslag, geweldpleging, bedreiging, kneveling, chantage, beroving, handel in drugs... ze worden met alle ernst en met een algehele inzet aangepakt! Maar diezelfde „steunberen” der gerechtigheid leggen op het gebied van de liefde veelal een totale vrijheid en een algehele ongebondenheid aan de dag. Als een vlinder fladdert men rustig en lustig van bloem tot bloem. En dat gebeurt met een vanzelfsprekendheid die verbazend is. Juist in die vanzelfsprekendheid schuilt het gevaar voor de kijker die alleen maar spanning zoekt en niet meer tot kritisch oordelen bereid is!

Op het gebied van het zesde gebod schijnt men behoorlijk tussen goed en kwaad te onderscheiden. Op het gebied van het achtste gebod is dat al net eerder. Ook op het gebied van het

DOOR H. SMIT BARENDRECHT

negende gebod - lastercampagnes! - weet men het kwaad aan te wijzen en te bestrijden. Maar het zevende gebod schijnt geen eigen gewicht te hebben! Daar wordt alleen nog maar kwaad gezien, als één van die andere dingen in het totaalbeeld binnengedrongen is: geweldpleging, bedreiging, kneveling, dwang! Maar het liefde-bedrijven op zichzelf schijnt buiten alle maatstaf te staan. Dat is - om het eens deftig te zeggen - ethisch „waarde-vrij”! Hoe komt dat eigenlijk? Ik denk, dat daar dezelfde simpelheidsredenering achter zit, die we hierboven al zijn tegengekomen! Kwaad is wat mijn naaste beschadigt, knevelt, benadeelt, leed bezorgt. Maar als ik met die naaste zó handel, dat zijn of haar eigen wensen niet gefrustreerd maar juist vervuld worden, dan doe ik hem of haar geen kwaad. Dan sta ik daarin geheel vrij. Zelfs is een positieve beoordeling - naastenliefde! - mogelijk.

Zolang hij of zij zich wèl bevindt is er in mijn handelen geen schending van enige regel aanwezig!

De „doodzonden” van onze dagen

In onze dagen vindt er een geweldige „reductie” plaats op het gebied van kwaad en zonde. Een reductie naar de maatstaf van het „zich wèl bevinden”. Wanneer men met deze maatstaf in strijd komt moet men nog van zonde spreken. Maar wanneer men met deze maatstaf in harmonie verkeert is men algeheel blaam-vrij. Vandaar de ongebondenheid op zedelijk gebied, waarbij immers alleen maar de eis moet worden gesteld, dat beide partners ervan genieten! Vandaar ook die uitsluitende nadruk op de zaken, waarvan men schade voor mens en samenleving vreest. Men zou weer kunnen gaan spreken van „dóódzonden” maar dan in een moderne „setting”. Doodzonden: Discriminatie, Milieuverontreiniging, Opstellen van kernwapens. Begrijpt u me goed, ik denk er niet over het gewicht van deze zaken te verkleinen of de mensen, die daarop wijzen, belachelijk te maken! Maar dat is een ander onderwerp. Het gaat me er wèl om aan te wijzen, dat het zonde-gebied zulk een buitengewoon ingrijpende beperking heeft ondergaan. Dat er zo'n vreemde selectie plaatsheeft uit de geboden die we kennen.

De oppervlakkigheid van de nieuwe maatstaf

We moeten er wel op letten, dat de redenering naar de maatstaf van het „zich wèl bevinden” toch eigenlijk buitengewoon oppervlakkig is. Het gaat namelijk om een direct-constateerbaar en zonder-meer-aanwijsbaar gevoel van vreugde en geluk! In feite erg primitief! Je zou je kunnen voorstellen, dat iemand zei: „Goed, ik wil een heel eind met jullie meegaan. Ik wil aanvaarden, dat het „zich wèl bevinden” de maatstaf wordt voor goed en kwaad. Maar dan wil ik toch eerst vastgesteld zien, dat het èchte zich-wèl-bevinden het deel is van hem en van haar, die wandelt in de wegen van de Here”.

Die spreker zou wel mijn sym-

pathie hebben. Maar stellig niet de sympathie van de aanhangers van de nieuwe eenvoudighedsredenering! O neen! Die zouden hem niet zonder heftigheid te lijf gaan! Hij zou het verwijt te horen krijgen, dat hij de bereikte eenvoud helemaal kapot breekt door „om een hoekje” toch weer al die geboden en verboden binnen te loodsen! Men zou hem zeggen, dat de eenvoudige maatstaf van het zich-wèl-bevinden door zo'n moeilijke gebodsredenering zijn betekenis verliest en onhanteerbaar wordt! En daar zit natuurlijk best een element van waarheid in. Wie op Gods woorden wijst verbreekt inderdaad de zo begeerde versimpeling van de maatstaf voor goed en kwaad. Hij maakt het weer moeilijker!

En daarom zal hij het gelijk niet krijgen, dat hij wèl heeft!

Tweeërlei uitgangspunt

De spreker van zoëven zou zijn hoorders niet bereiken. „Zij kunnen bij elkander niet komen. Het water is veel te diep”. Inderdaad, er is 'n enorme kloof die scheiding maakt! Eigenlijk wil die eenvoudige „comfortabele” redenering niet weten van de Here, die zijn geboden stelt, en al evenmin van de Christus, die de zijnen doet wandelen onder zijn zachte juk en zijn lichte last. De achtergrond van deze redenering is in feite gelegen in de gedachte van de autonome mens, die zichzelf de wet stelt en zichzelf tot wet is. Die mens heeft het vòlste recht zich wèl te bevinden. Alléén... hij moet daarbij bedenken, dat hij niet op zijn ééntje mens is! De naaste heeft precies het zelfde recht! En de samenleving in het groot ook! Ik kan en mag mijn autonomie niet beleven, alsof ik alleen op de wereld ben. En dan komt het toch tot een regel, tot een „gulden” regel! Ik heb de vraag te stellen, op welke weg al die gevoelens en verlangens van mijzelf, van mijn naaste(n) en van de grote samenleving parallel lopen en met elkander harmoniëren! Dat parallel-lopen en die harmonie... zie dáár de maatstaf voor goed en kwaad. De Here kan geheel buíten het beeld blijven!

Wanneer men overgaat naar de aanhangers van die nieuwe eenvoudsredenering zijn de gevolgen niet te overzien. De consequentie is, dat men „goed” moet noemen, wat de verenigde grootheden van „ik”, „de naaste” en „de samenleving” goed vinden. De harmonie is immers de maatstaf geworden! Vandaar ook dat men de christenen, die de nieuwe opvattingen over abortus en euthanasie

bestrijden, zo vaak hoort klagen, dat er aan hun woorden geen serieuze aandacht wordt gegeven. Inderdaad, zij zenden uit op een golflengte, die aan de grote meerderheid onbekend geworden is. Die meerderheid leeft, denkt en handelt naar de grote „democratische” regel: Wat allen in bond met elkaar als een positieve zaak beschouwen, dat hebben we als **moreel goed** te erkennen!

Toch ziet men ook hier een grote verwarring optreden. Wanneer iemand het Woord van de Here niet meer erkent als richtsnoer voor zijn leven, dan zal hij toch nog wel vaak de behoefte gevoelen zijn „nieuwe” gevoelens bij de bijbel „onder te schuiven”. En zo legt men een nauw verband tussen de theorie van het „zich wel bevinden” aan de ene kant en de bijbelse naastenliefde aan de andere kant. Men verklaart die beide graag identiek! En men zal zich ook graag beroepen op een gegeven als Matth. 7 : 12, dat men uit de bijbel losmaakt en als „los verkoopbare” regel op de markt brengt. Zo schijnen we allemaal nog wel te stoelen op een bijbelse wortel!

Maar dat is bedrieglijk! Dat is helaas niet waar. En dat moeten we ook goed inzien!

Het gebed

Ik moet nu weer bedenken, dat deze serie artikelen zou gaan over de wegen en manieren van de boze vijand om ons af te brengen van het gebed en zo van Christus en van de vrede van God, die we in Hem hebben. Eén van die wegen hebben we ook nu voor ons.

Het devies van satan is: Laat het zo worden, dat de eigen natuurlijke wensen en verlangens de vaders en moeders worden van de gedachten. En dat die gedachten er dan weer toe leiden, dat de wensen en verlangens - van de mens zelf, van zijn naaste, van de samenleving - verheven worden tot richtsnoer voor het leven!

Maar heeft dat dan ook iets te maken met ons gebed? Jazeker! Niet zolang geleden had ik een gesprek met een jongeman, die helaas de overgang naar de maatstaf van het „zich wel bevinden” had voltrokken. Hij vroeg me een beetje uitdagend, of ik soms dacht, dat hij de

kracht zou kunnen vinden zijn leven nog te veranderen. Ik zei toen: Als je niet gelooft, dat de Here die verandering van je vraagt, dan zul je de kracht niet vinden. Als je niet gelooft, dat de Here het anders wil, dan kun je op dit punt immers niet vragen om vergeving. En evenmin om de kracht van de Heilige Geest om je leven te beteren. Ontzettend triest. Hier gaan de gedachten de gebeden vernietigen. Een droevig „sneeuwbal-effect”. De gedachten leiden ertoe, dat de gebeden stoppen. Het stopzetten van de gebeden houdt de vrede met God op een afstand en verhindert de bekering! Niet meer **kunnen** bidden om vergeving van bepaalde zonden. Niet meer **kunnen** bidden om de kracht van de Geest! Wat heeft de boze vijand dan véél bereikt!

„Soms schijnt een weg iemand recht, maar het einde daarvan voert naar de dood”. (Spr. 14 : 12).

„Uw woord is een lamp voor mijn voet en een licht op mijn pad”. (Ps. 119 : 105).

gat in zijn knie en het doet vreselijk pijn. De vader denkt er niet aan die pijn weg te praten. Dan zou hij een egoïst zijn, die het verdriet van zijn knulletje niet kan gebruiken. Nee, hij neemt dat jochie op zijn knie en drukt hem stijf tegen zich aan zodat het kind de lichaamswarmte van zijn vader voelt. En vader geeft het een zoen, zodat de roeach (de adem) van de vader zich mengt met die van het kind. En hij zegt: „Het doet vreselijk pijn hè?”. Dan giert dat knulletje zijn verdriet er uit. En misschien ook een beetje zijn zelfmedelijden. Kom, zegt die vader: we doen er een lapje om, of een pleister er op. En dan is de pijn niet weg, maar het helpt werkelijk! Want vader is er! **Zo** troost de Here machtig, als Hij bij ons komt in ons verdriet, zoals psalm 91 : 15 zegt: **In de benauwdheid zal Ik met hem zijn.** Dat is geen doekje voor het bloeden! Dat is werkelijke troost!

Zo heeft Arend de ontfermingen van zijn hemelse Vader ervaren in de nacht, waarin een werkelijk helse pijn over hem kwam. Een pijn, zo hevig dat het niet te dragen was. Toen kon hij alleen maar schreeuwen: Here, God, help me, help me, ik verga! En ogenblikkelijk begon de pijn te minderen. Nog geen minuut later was de pijn al ver weg gezakt. En Arend zat perplex: geheel overrompeld door een zo snelle verhooring en een zo direct contact. Het was voor hem een volkomen duidelijke zaak dat zijn kwaal niet was weggenomen. En dat hij sterven moest. De ziekte was niet weg. Maar de Here had Zijn arm om hem heengeslagen en hem getroost. Enkele dagen na dit gebeuren was hij er nog vol van. Wie hem gekend heeft, weet dat hij doodsbang was van inbeeldingen en buitenissige zielsgeschiedenissen. Maar dit was anders. Hij was er zo vol van dat hij vroeg: wil je met me danken? En dat vroeg hij niet gauw. De Vader had zich ontfermd over Zijn kind. Dit was geen doekje voor het bloeden. Dit was werkelijkheid.

Zo'n ontferming heeft hij ook ervaren in de uitgifte van zijn boekje. Hij heeft daarin ervaren dat zijn werk niet ijdel was in de Here. Zijn werk, zijn ambt is het geweest het woord van God te verkondigen en dat is zijn lust en zijn leven geweest. Leraar zijn, pastor zijn, herder zijn onder de Opperherder Jezus Christus, dat was zijn leven. Hij schreef zijn stukjes in Opbouw niet voor niets onder de titel: pastorale notities. Zorgen voor de schapen van Jezus Christus, vooral voor de

Zoals een vader zich ontfermt over zijn kinderen ontfermt de Here Zich over wie Hem vrezen

Ds A. H. Algra is afgelopen week begraven. Ds G. v. d. Brink sprak bij die gelegenheid de volgende woorden:

Lieve Hilly, kinderen, kleinkinderen, familie, vrienden,

We hebben onze lieve dode meegenomen nu we nog een ogenblik stil zijn om naar de Here te luisteren.

Onze God spreekt immers niet op een verre planeet, maar midden in ons verdriet.

Zoals een vader zich ontfermt over zijn kinderen, ontfermt de Here Zich over wie Hem vrezen.

De Hebreeuwse taal gebruikt voor „ontfermen” het werkwoord racham. Laat ik uit een simpel woordenboek mogen overschrijven wat racham betekent. Dan zijn we tegelijk weer bij Arend zoals hij de laatste maanden zat op zijn stoel aan de Nieuwe Waterweg. Het woordenboek zegt: „racham drukt uit een diep en teder gevoel van compassie (medelijden), zoals dat opgewekt wordt bij de aanblik van zwakte en lijden van hen die ons lief zijn en aangewezen zijn op onze hulp”. Het was het gevoel, Hilly, dat over je kwam en dat je met geen pen kon beschrijven, als je je over Arend heenboog en zei: „Jongen is het zo zwaar?” We zouden ons dit gevoel moeten denken in het hart van een oude, nog gezonde vader, die binnenstapt bij zijn doodzieke, stervende zoon:

„Jongen! Jongen!”. Zó ontfermt zich de Here over zijn kinderen. Denk aan het beeld van een oudere vader, een röntgenoloog, die zijn zoon voor zich krijgt op het scherm en ziet dat alles verloren is.

Het gevoel van een vader voor zijn dochter van twintig die aan de heroïne is: „Kind, kindje!”

Het is de aanblik van onze zwakte en ons lijden die de Here zo bewogen maakt. Lees maar wat direct volgt op vers 13, het **want** van vers 14: **want Hij weet wat maaksel wij zijn, gedachtig zijnde dat wij stof zijn.**

Het is dat diepe en tedere gevoel van compassie dat geweldig over Jezus Christus kwam toen Hij de scharen op zich zag afkomen. Hij zag hun etterende ogen, hun stinkende abscessen, hun geslachtsziekten, hun me-

laatsheid: „Och, och, och!”.

En wat zo typerend is voor onze menselijke ontferming, namelijk dat we zo machteloos staan, is in zekere zin ook typerend voor de ontfermingen Gods. Want ook onze hemelse Vader kan er dit ogenblik zo weinig aan doen en dat vindt Hij heel erg. Niet dat Hij niet almachtig zou zijn. Dat is Hij wel. Maar omdat het zijn tijd nog niet is. Omdat Zijn plan nog niet is uitgevoerd. Omdat de Here Jezus nog niet terugkomen kan. En waarom de Here Jezus nu nog niet terugkomen kan, weten wij niet. Dat weet God alleen. Onze hemelse Vader vindt het moeilijk dat Hij ons zo lang moet laten wachten en zuchten. En Hij is bewogen onder onze nood, zoals geschreven staat: „**In al hun benauwdheden was Hij benauwd**”, Jes. 63 : 7.

Misschien vraagt iemand wat wij aan Gods ontfermingen (aan Zijn rachamim) hebben, als God aan onze ellende toch niet zoveel veranderen kan op het ogenblik. Dan zeg ik: o, heel veel!!! Zoals een kind ook voor geen geld de ontfermingen van zijn vader missen zou, al kan hij er niet veel aan doen. Denk aan een kleuter. Hij valt een

gekneusden, de ontrenten, de zwakken... hij bleef er mee bezig tot hij haast niet meer kon. En hij heeft de uitgave van het boekje gezien als een herderlijke troost van zijn hemelse Vader in zijn verdriet: „Goed gedaan jongen. Het goede wordt bewaard, het verkeerde vergeven. Je werk blijft”. Weet U, Arends weemoed ging niet weg, maar tegelijk kon hij zeggen: „De zegen wordt met bakken vol over me uitgespoten”. De Here was er en daarvoor danken we Hem.

Heel moeilijk werd het in het begin van dit jaar, toen de laatste hoop om beter te worden werd afgesneden. Alles werd zo definitief. Toen plaatste hij, op 31 januari, zijn stukje over Johannes de Doper. Alle zieken om Johannes heen werden genezen. Maar Jezus liet Johannes in de gevangenis zitten. „Je mag je niet ergeren aan Mij, Johannes”, zei Jezus. Maar de hoop liet zich niet blussen. Toen klonken er voetstappen in de gang. Zou Jezus er aan komen om hem te verlossen? Nee, het was de beul! Met deze woorden sloot de pastorale notitie. Wie Arend gekend heeft en de omstandigheden waarin hij dit schreef, proeft zijn diepe teleurstelling. „Ik heb me bijzonder geïdentificeerd met Johannes de Doper”, zei hij. „Veel mensen worden beter. Ik niet”. Maar hij vertelde het met een glimlach. En in vrede. Het stukje was eigenlijk niet af, zei hij. Maar als hij het af gemaakt had, had hij over zichzelf moeten schrijven en daar wilde hij de mensen niet mee belasten. De Here Jezus zei tot hem ook: „Je moet je aan mij niet ergeren. Wat dat beter maken betreft: dat zullen wij deze keer maar niet doen”. Zo'n woordje „Wij” (meervoud) moet je proberen. Daar zat de gemeenschap met Christus in, in het lijden van de tegenwoordige tijd. Al met al had hij, via het evangelie, de ontferming van Jezus Christus ontmoet en ontvangen en hij was erdoor getroost.

Zo ervoer hij het tenslotte ook in de laatste aanvechtingen. De Here Jezus stak Zijn hand uit en Arend greep die. Steeds herhaalde hij de woorden van Johannes 10 : 28: „Niemand zal ze uit mijn hand rukken”. Hij wilde dat we zouden weten dat die hand er was. Dat hij zich er aan vast klemde. Dat die hand hem omkneld hield. En hij was er door.

Zo staat het met de ontfermingen Gods voor wie Hem vrezen midden in de nood. Ons verdriet gaat niet weg, maar Hij is er.

Laat me nog mogen zeggen waarin de rachamim Gods groter en geweldiger zijn dan de onze. In elke ontferming zijn drie elementen:

- 1e. kennisname - je stapt de ellende van de ander binnen en je stelt je ervoor open.
- 2e. emotionele en agressieve reactie - wat is er aan te doen?
- 3e. identificatie - gaan staan op de plaats van de ander: plaatsbekleding.

U voelt direct: in alle drie zijn wij mensen zo beperkt, al hebben we elkaar nog zo lief. We kunnen dit nauwelijks of niet aan. Plaatsbekleding nog het minst. In alle drie is de Here Jezus zo machtig geweest. Dat zien we zo groots in de geschiedenis van Lazarus, Martha en Maria, die op Johannes 10 volgt. Het eerste element, nl. kennisname, schijnt in het begin afwezig te zijn. Lazarus wordt ziek en Jezus is in geen velden of wegen te bekennen. Hij zegt tegen zijn discipelen: Mijn Vader en Ik hebben het lijden van Lazarus nodig, we wisten ervan. Maar Jezus lijkt ervan weggelopen. En Lazarus maar zuchten: is de Meester zo ver? En Martha en Maria in angst zitten! Here, waar blijft U? En de discipelen denken: Hij spreekt er zo zakelijk over. Net of het Hem niet beroert! Maar dan gaat Jezus terug en volgt de kennisname en Jezus stelt zich open voor het verdriet en staat aan het graf en huult: Jezus weende. Nooit heeft iemand zo diep kennisgenomen van menselijk leed als Hij.

Dan is er ook dat tweede element: emotionele en zeer agressieve reactie. „Hij haat de dood als een carsinoom”, zegt een dichter. „Waar hebt ge hem gelegd”? vraagt Hij... Alsof je de Here hoort spreken in Jesaja 63: **Ik zag rond, maar er was geen helper. Ik ontzette Mij maar niemand bood steun. Toen verschaft mijn arm Mij hulp en mijn grimmigheid ondersteunde Mij**” en toen ging Jezus er tegen aan: **Lazarus, kom er uit.** En Lazarus kwam er uit. En zo hebben Maria en Martha en Lazarus ontferming gevonden.

Dan tenslotte de identificatie, waartoe wij zo machteloos zijn: Jezus gaat de weg naar ons kruis. Daar heeft Hij onze smarten op Zich genomen en onze ongerechtigheden, die heeft Hij gedragen. Door - zoals Zacharias het eerder zei in zijn lofzang - **door de ontfermingen Gods**, Gods rommelende ingewanden. De Here kòn Zich niet meer houden: „Och, och,

och, wat hebben ze het kwaad. Ik zend mijn lieve Zoon!”

Lieve mensen, zullen we nooit vergeten dat we om met Paulus te spreken „voorwerpen van ontferming” mogen zijn door Gods grote genade! Dankzij Zijn verkiezende liefde. Waar hebben we het aan te danken!

Ik denk aan het prachtige gedicht van Geert Boogaard uit de bundel „Met dank aan de Joden”, getiteld: Nacht. Het begint met deze regel:

Ik lig uitverkoren
als een voorwerp van
ontferming,
in de nacht!

Zo heeft Arend het beleefd in lange nachten.

Zo ligt hij straks in het graf: uitverkoren, als voorwerp van ontferming, in de nacht.

Tegelijk is hij met Christus: onthouden worden en met Christus zijn is voor hem verreweg het beste.

Jongens en meisjes ik praat even apart met jullie.

Heb je gehoord dat de Here Jezus tegen zijn discipelen zei: Lazarus is niet gestorven, maar hij slaapt?

Misschien vragen jullie: maar Lazarus was toch echt gestorven? Hoe kan de Here Jezus dan zeggen: Hij slaapt?

Ik zal proberen duidelijk te maken, wat de Here Jezus bedoelt.

Jullie zijn wel eens binnengestapt in 'n kamer waarin iemand lag te slapen. Ogenblikkelijk begonnen jullie toen heel zachtjes te doen. Misschien kwam er wel een gevoel over je dat een beetje lijkt op eerbied. Wat is slapen eigenlijk iets vreemds. Daar ligt hij en hij ziet niets van wat wij zien en hij doet niet mee met wat de mensen doen. Hij is zo verweg! In een andere wereld! Maar als je dan een stapje dichterbij komt en je tikt hem op zijn schouder, dan doet hij ineens zijn ogen open en lacht en zegt: O ben jij het? En hij staat op. En hij doet weer mee. Zo makkelijk gaat dat. Het wandje tussen jou en de slapende is heel dun: je prikt er zo maar doorheen.

Wel, zegt de Here Jezus, even dun als het wandje tussen jou en die slapende is voor mij de wand tussen mij en de dood: Ik prik er zo maar doorheen. Ik roep Lazarus bij zijn naam en direct doet hij zijn ogen open en hij zegt: O Here, bent u daar? En hij doet weer mee. **Ik ben de opstanding en het leven. Wie in Mij gelooft zal leven ook al was hij gestorven. En een ieder die leeft in Mij gelooft zal niet sterven in eeuwigheid. Gelooft gij dat?**

Dus moeten we niet al te verdrietig zijn. Pake ligt daar niet voor altijd. Het zal misschien niet eens lang meer duren en dan roept de Here Jezus hem. En ons.

Pake is zo blij geweest met een briefje van Jaap, waarin hij schreef wat wij allemaal denken en dat ik van hem mag voorlezen:

Lieve Pake, ik hoop dat de Here god je beter maakt. En als je tog dood gaat dan geeft de Here god en de Here Jeses wel een hand en dan kom je bij de Here god en de Here Jeses en daar is het heel fijn. En daar heb je geen pijn. Dan heb je het rote plekje in je buik niet meer. En dan ben je heel dicht bij de Here god en de Here Jeses en dan hoeft je nooit meer bang te zijn. **En als de Here god en de Here Jeses weer op aarde komen dan blijft het altijd licht. En dan zijn wij er ook weer.**

Veel kusjes, Jaap.

Zo was de brief van Jaap.

En hij heeft gezegd wat we allemaal denken.

Zo zal het gebeuren door de ontfermingen Gods, als Hij komt en zegt: Och, och, ze liggen er al zo lang.

Zoals een vader zich ontfermt over zijn kinderen, zo ontfermt zich de Here dan op Zijn grote dag over wie Hem vrezen.

Die de Here vrezen: dat zijn die mensen, die de Here lief hebben en vol ontzag letten op zijn woord om dat te doen.

Ontfermt de Here Zich niet over de anderen?

Arend was op het allerlaatst, toen hij niet meer goed kon articuleren, intens bezig met Jona 4: de Here die zich ontfermt over 120.000 mensen die het onderscheid niet kennen tussen hun rechterhand en hun linkerhand en daartoe veel vee!

We moeten maar nooit klein denken van Gods ontfermingen. Maar met u en met jullie heeft God in zijn goedheid zijn verbond opgericht, waarvan Arend zo graag sprak. U en jullie hebt een zo vast fundament onder de voeten gekregen: Zijn belofte die in Christus Ja en Amen zijn. Deze: Ik zal voor jullie een Vader zijn en jullie zult mijn zonen en dochters zijn. We hebben zoveel reden Hem lief te hebben met eerbied en ontzag. Laten wij kinderen zijn, die Zijn woord bewaren om het te doen.

Geslachten gaan, geslachten zullen komen, wij zijn in uw ontferming opgenomen.

We mogen bouwen op de vaste grond van uw beloften en van uw verbond.

Amen.

EENMAAL IS GENOEG

n.a.v. Maarten 't Hart „Het roer kan nog zesmaal om”, Arbeiderspers, 1984.

Over Maarten 't Hart schreef ik al enkele malen in dit blad ¹⁾. Niet om hem te recenseren, eerder om onze lezers met enig commentaar te dienen. Waarom niet recenseren? Omdat het me niet gevraagd is. Waarom wel commentaar? Omdat me dit niet geweigerd is.

Vandaag een derde maal over deze schrijver; en wel naar aanleiding van een boek dat al 2 jaar geleden uitkwam, diverse malen werd herdrukt, al vele malen gerecenseerd naar ik verneem, maar dat toch nog steeds prikkelt tot enkele opmerkingen.

Iemand schreef eens dat hij vergelijkingen kon trekken tussen 't Hart en mij - en ik zie daar iets waars in. Beiden zijn wij uit een doodso-orthodox gereformeerd milieu geboren, beiden hebben we door lezing van de Schrift een metamorfose ondergaan: zijn uit de al te nauwe „gereformeerde” huid gekropen, kwamen in de kou van de schriftkritiek te staan, werden in de afgrond geworpen die daar ligt tussen gereformeerde leer en gereformeerd leven, zagen dat zelfs de besten onder ons slechts een beginsel van levensvernieuwing hadden gekregen, bemerkten met ontzetting dat ook in kerken die zich „ware kerk” noemden en/of noemen afgrijselijke zonden en schijnheiligheid gecultiveerd worden, en kwamen door dit alles in een zeer persoonlijke geloofscrisis terecht. Bovendien (om wat te noemen) kregen wij beiden oog voor Gods schone schepping en oor voor Gods schone muziek.

Daarmee houdt geloof ik de vergelijkbaarheid op. Want een mens is niet het product van zijn opvoeding - al zit die opvoeding wel in het persoonlijkheidsproduct ingebakken - maar zodra een verstandig mens de fouten van zijn opvoeding herkent en inventariseert kan hij zich desgewenst van die fouten losmaken. Dan kan hij de fouten van zijn ouders, van zijn familie en van zijn omgeving, met een lach en een traan vergelijken met zijn eigen fouten; en daarmee overgaan tot de orde van Gods nieuwe dag. Maar als hij - pienter genoeg om andermans onvolkomenheden te herkennen, maar niet willig genoeg om ze te vergeven - op die stormiteiten in het gereformeerde christendom blijft afgeven; tot vervelens toe ze in zijn boeken blijft opsommen; er de draak mee blijft steken; de grapjer over Gods grondpersoneel mede tot God de Heere zelf uitstrekt; vanwege de onbetrouwbaarheid van christenen de be-

**DOOR
D. W. L. MILO
DALMALLY**

trouwbaarheid van Christus in twijfel trekt; ja zelfs tot openlijke blasphemie overgaat - dan valt de grote schrijver Maarten 't Hart terug tot een ondeugend jongetje, dat een pak voor zijn broek meer nodig heeft dan een litteratuurprijs of andere onderscheiding.

—☆—

Zijn boek is een soort autobiografie, een verhaal over zijn jeugd, voorzover die jeugd zijn persoon vormde. Vooral het laatste hoofdstuk „De man Gods uit Juda” tekent alle misère, die hij in zijn kerkelijk (maar ongezond) klimaat heeft opgesnoven. In feite culmineert dit hoofdstuk in de conclusie: wanneer zelfs een geroepen profeet zo maar in ongenade kan vallen, door een leeuw verscheurd worden en roemloos ondergaan - wat heeft een gewoon mens dan nog eigenlijk aan goeds te wachten van een grillige en almachtige God!

U ziet wel, het gaat hier over de man Gods uit 1 Koningen 13, die vanuit Juda (het tweestammenrijk) naar het afgedwaalde tienstammenrijk gestuurd werd, met een uitdrukkelijke instructie: Gods boodschap aan koning Jerobeam overbrengen en naar huis teruggaan zonder verdere complimenten. De man Gods heeft zich wél tot complimenten laten overhalen en werd daarvoor zonder uitstel gestraft met de tijdelijke dood. Voor wie de Bijbel goed leest is hier geen sprake van willekeur, maar duidelijk-aanwijsbare en grove zonde, die de missie in haar uitvoering in gevaar bracht, en derhalve zo duidelijk gestraft werd, dat de boodschap toch tot alle betrokkenen doordrong. Terwijl de dode man Gods hiermee niet uit de Bijbel verdween ²⁾.

De schrijver schijnt de zonde van de man Gods uit Juda niet te hebben gezien, en hangt nu heel zijn uitverkiezing-en-verwerpspsychose op aan dit beeld: je kunt door God geroepen zijn tot zijn bijzondere dienst, maar op een kwade dag in ongenade vallen omdat je nu

eenmaal niet in het boek des levens staat. Zo is hem vroeger verteld, en zo geeft hij het onverdrotten via de Arbeiderspers door aan talloze lezers. Een droevige boodschap, die niet door het aanroepen van de Dordtse Leerregels in een evangelie kan worden veranderd; een beeld van God de Heere als van een wispelturige heidense godheid, die naar zijn luimen dood en leven verleent. En zelfs in het Evangelie schijnt de schrijver te zijn ontgaan de kern van des Heilands leer: „zo is het de wil van uw hemelse Vader niet, dat een van deze kleinen verloren gaat” ³⁾. Tegen zulk een pertinente uitspraak kunnen alle menselijke belijdenisgeschriften samen niet op.

—☆—

Deze maal valt de litteraire kwaliteit van de schrijver minder te prijzen dan in voorgaande boeken. Er is zelfs een ontstellende slordigheid aanwijsbaar, waarover ik niet te veel wil uitweiden. Een term als „ik zeg altijd maar” hoort in de keuken thuis, niet in litteratuur. Het tot drie maal toe verminken van de naam der Christelijke Gereformeerde Kerken (door het weglaten van een uitgang-e is het eerste bijvoeglijk naamwoord tot een bijwoord gedegradeerd); het noemen van ds H. Hasper als ds Haspers; het spelen met zeven varianten op de naam Gods, alsof hem de spellingsregel onbekend is, dat eigennamen niet gewijzigd behoren te worden; en alsof hem onbekend is dat de naam HEERE sedert 1571 een eigenaam in onze taal is geweest; het verwarren van de naam van onze Heiland met die van zijn Vader; het noemen van Paulus als een „zeldzaam loeder” en van de Heer Christus als „een nogal opschepperige man”, zijn meer dan genoeg materiaal voor de vraag: heeft de schrijver dit boek wel met toewijding en blijdschap ter wereld gebracht?

—☆—

Maarten 't Hart woonde te Maassluis „op een steenworp afstand” van Kuyper's geboortehuis; te Leiden „op een steenworp afstand van Schilder's onderduikadres. De schrijver rekent met steenworpen. Dat brengt hem in de klas van de oudtestamentische Simeï.

Toen David moest vluchten voor de revolutie van zijn zoon Absalom ⁴⁾ werd hij lastig gevallen door ene Simeï, die familielid was van de vorige koning Saul. Vanuit een veilige hoogte en boven de wind smeedt deze Simeï stof en stenen naar het kleine gezelschap, en vloekte David; verweet hem zelfs

het bloed van Saul's huis, waar David toch part noch deel aan had gehad. Zo hinderde hij de gezalfde Gods en beledigde de God van deze gezalfde. Niet in het voorbijgaan, maar... hij trok een eind met David mee! Zijn soldaten wilden wel dadelijk met deze vloeker afrekenen, maar David was grootmoedig genoeg om te antwoorden: het is de Heere zelf, die mij deze beproeving oplegt.

Simeï was een zoon van Benjamin, een kind van Gods verbond. Maar hij leek wel een vuile jakhals, want toen David korte tijd later als koning terugkwam was hij een der eersten die voor zijn leven kwam smeken. David heeft hem het leven geschonken; zijn zoon Salomo heeft later met grote wijsheid de straf toegepast, die Simeï wettig verdiende ⁵⁾.

Aan deze Simeï moeten we denken, wanneer een kind van Gods verbond andere kinderen Gods met stof en stenen en scheldwoorden hindert. Ik wil Maarten 't Hart niet schelden; er is helaas al te veel waar in wat hij zegt over Gods grondpersoneel, al zijn ook vele beschuldigingen bepaald onwaar. Ondanks Simeï's leugen over het bloed van Saul troffen zijn stenen wel doel. Ondanks 't Hart's laster over een karikatuur-christendom zijn z'n grove grappen soms helaas wel raak.

Maar ook Maarten 't Hart is een verbondskind; door God de Heere in diens bodemloze liefde uitgekozen en met de doop begiftigd. Reeds een maand na zijn geboorte heeft deze God zijn heilige naam en Maarten's naam in één adem genoemd. Daarmee is een afspraak, een overeenkomst, een verbond gemaakt, dat niet eenzijdig kan worden verbroken: God zal zijn waarheid nimmer krenken! Afgedacht van grapjes over een kuyperiaanse vroegdoop, en lijfelijk geweld van koud doopwater aan babies, wast al het water der zee de druppels doopwater van Maarten's voorhoofd niet af.

En misschien is dat wel de oorzaak dat Maarten de kerk niet loslaat, al zegt hij het te willen. In al wat hij schrijft blijft de echo van Gods woord doorklinken. Hij blijft met de kerk meetrekken, zoals Simeï met David bleef meetrekken ⁶⁾.

Dat geeft een christen moed. Maarten leeft nog in „het heden der genade”, zoals zijn vaders zeiden. Zijn roer kan nog zes maal om. Eenmaal is genoeg.

¹⁾ 28-11-'80 en 18-5-'84 — ²⁾ 2 Kon. 23 : 17, 18 — ³⁾ Matth. 18 : 14 — ⁴⁾ 2 Sam. 16 : 5 — ⁵⁾ 1 Kon. 2 : 38, 46 — ⁶⁾ het beeld is van C. Rijnsdorp.

Leven in christelijke vrijheid

1. INLEIDING

Eén van onze dochters heeft een tijdlang aan turnen gedaan. Bij het damesturnen hoort er dan ook de evenwichtsbalk bij. Dat heb ik sindsdien altijd een kunststuk apart gevonden. Je ziet meisjes die een prachtige overslag kunnen maken, maar daarna maar nauwelijks hun evenwicht kunnen hervinden: je ziet dan wild zwaaiende armen in een poging niet van de balk te vallen. Anderen doen het heel vast en zeker; je ziet dat ze erg geconcentreerd bezig zijn, maar ook dat ze er plezier aan beleven om op die smalle balk een goede oefening af te leveren. En voor een goede turnster is een goede balkoefening nodig; zonder de balkoefening tel je als turnster nu eenmaal niet mee.

Bij het leven in christelijke vrijheid is dat niet anders. Dat is leven op het scherp van de snede. En zo leven gaat niet vanzelf; dat vergt concentratie, dat kost inspanning, dat is een voortdurend proberen in evenwicht te blijven. Ds Smit heeft dat al duidelijk gemaakt, toen hij van deze christelijke vrijheid zei:

- ☆ het gaat om leven voor Gods aangezicht,
- ☆ het gaat om vrij zijn van slavernij, in welke vorm dan ook,
- ☆ het gaat om vrijheid tot dienst aan God en de naaste.

En wil er van dat leven iets terecht komen in ons leven in Nederland in 1986 dan zullen we bereid moeten zijn niet een luilekkerland van vanzelfsprekendheden te zoeken, maar een leven van in-de-spanning-staan; geconcentreerd leven om de oefening van leven in christelijke vrijheid tot een goed einde te brengen.

2. Waarom is dat niet gemakkelijk?

Allereerst al niet omdat leven in een wereld van 'het gemak dient de mens'; wie kiest er nu zomaar voor een leven van in de spanning staan? Bovendien is in onze wereld in het westen dat gemak heel erg ingeburgerd. Je kunt vandaag overal horen: 'Doe niet zo moeilijk'; 'Houd het een beetje simpel'!

Waar dit vandaan komt kun je op diverse manieren aangeven. Ik kies vandaag deze drie typering:

a. het leven is opgedeeld in vele segmenten.

Euwenlang was dat anders; het leven was een eenheid: wonen en werken hoorde bij elkaar, families woonden bij elkaar, in stad en dorp was je in veel zaken op elkaar aangewezen. En de kerk torende boven stad en dorp uit: die kerk doortrok het hele leven. Ook als je van geloven-in-God niet te veel moest hebben, dan rekende je er wel mee.

Dat is in onze tijd radikaal voorbij: wonen en werken zijn aparte werelden (denk maar aan het woord 'slaapsteden'), families wonen niet meer bijeen, de kerk is niet meer beheersend. Je hebt nu een werk-segment en een woon-segment en een vrijetijds-segment en op zondag een kerk-segment voor sommigen: maar alles los van elkaar. Zo is ook het geloven zelf een segment geworden, naast en los van al die andere segmenten.

b. in die segmenten is de mens eigen baas.

Dat merk je bijvoorbeeld in allerlei gesprekken en discussies over zaken van goed en kwaad: 'Dat bepaal ik zelf wel'. En hoe bepaal je dat dan wel? uit jezelf?

DOOR A. BOERSMA LELYSTAD

Ja, iets is goed als ik het goed vind, iets is waar als ik het waar vind. Daar heb je het pure subjektieve van de autonome mens: wat waarden zijn en wat waardevol is en wat vrijheid is en waar die vrijheid ophoudt, dat bepaal ik zelf! Objektieve waarheid? Doe niet zo moeilijk. Alles is immers betrekkelijk! Het is maar hoe je het bekijkt!

c. voor die autonome mens in die segmenten geeft het verstand de doorslag.

Wat ik begrijpen kan dat kan waar zijn, maar wat mij boven de pet gaat dat moet wel onzin zijn. Wat binnen de horizon van mijn verstand ligt is de moeite waard, maar wat daarbuiten ligt daar heb ik geen boodschap aan. Dus ook niet aan waarden en normen die van een of andere 'god' komen die buiten deze wereld staat.

Maar - en daar heb je meteen de spanning gegeven - wat moet je dan aan met die kernpunten die ds Smit in zijn nadenken formuleerde?:

- ☆ het héle leven voor Gods aangezicht. - hoe moet dat in een segment-tijd?
- ☆ vrij van slavernij, - wat slavernij? niks slavernij: wat ik goed vind is goed!
- ☆ vrij tot dienstbaarheid. - wie gebiedt mij dat? dienen en wie dienen bepaal ik zelf.

Want dit is de lucht die wij inademen vandaag de dag.

Dan zie je duidelijk de evenwichtsbalk voor je als je gaat spreken over de gemeente van de Heer Jezus die dient te leven in christelijke vrijheid. Weet u, de woorden kennen we goed: 'in' de wereld zijn en 'niet van' de wereld zijn.

Maar hoe doe je dat nu in de alledaagse praktijk?

Want om je heen zie je de voorbeelden van mensen die het met één van tweeën doen:

- Christenen die zó volop 'in' de wereld staan dat je soms vreest dat ze in die wereld ook onder zullen gaan; Christenen aan wie je niet meer merkt uit welke bron ze nu eigenlijk leven.
- Christenen die het 'niet van' de wereld vorm willen geven door een nieuw brokje wereldmijding te prediken: je kunt aan allerlei zaken maar beter niet

meer meedoen, brandt je vingers er maar niet aan.

Maar in beide gevallen heb je de spanning uit het leven van de Christenen weggehaald. En die spanning is nu net wezenlijk voor Christenleven. De spanning van de evenwichtsbalk. Maar het kan niet anders. Tussen haakjes: in feite heeft het nóóit anders gekund, maar we zijn in ons land verwend: we hebben jaren achter ons liggen waarin die spanning voor velen uit onze kringen minder voelbaar was. De samenleving droeg zoveel 'christelijke' trekken dat je je er niet zo gauw een buil aan viel. En werd het al te gevaarlijk dan hadden onze 'eigen' kringen, stromingen, bewegingen en daar was het een stuk veiliger. Die tijd is echt voorbij. En we zullen dan ook weer moeten 'leren' in christelijke vrijheid te leven. Vandaar dat mevrouw Vrijmoeth vanmiddag spreekt over de opvoedingskant er van.

3. Enkele konkrete voorbeelden

Ik kan nu bespiegelend blijven spreken, maar daarvoor heb ik niet gekozen. Het gaat immers om 'leven' in christelijke vrijheid; dan horen er illustraties bij. Ik heb er enkele gekozen, met de risico's die voorbeelden meebrengen. Ze zijn met talloos veel andere voorbeelden aan te vullen, ingrijpende en minder ingrijpende situaties. Maar het zijn wel voorbeelden uit de levenspraktijk van de gemeente van Christus van vandaag, voorbeelden waarin de spanning voelbaar is.

a. In een klein ziekenhuis wordt een kindje geboren, ernstig gehandicapt, open ruggetje en nog vele problemen meer. Beide ouders proberen de eerste schok te verwerken. Vader heeft even bij de couveuse gekeken: twee van de drie waren al bezet geweest, hun kindje ligt in de derde. In de loop van diezelfde dag wordt er in dat ziekenhuis nog een kindje geboren, gaaf maar wel ademhalingsproblemen. Het moet in de couveuse, maar in welke? Bovendien is er weinig tijd. Toch kiezen de artsen er voor de ouders te raadplegen.

De ouders stemmen spoedig toe: hun kindje gaat uit de couveuse en het kindje met ademhalingsproblemen er in. Maar het gehandicapte kindje overleeft die handeling niet. Er is later veel over doorgesproken. Beide ouders hebben rust gevonden bij hun beslissing, ook bij alle indringende vragen die aan hen zijn gesteld.

Dat is in de spanning staan. Want je kent het onderwijs van de Here God en zijn geboden ten leven. Maar niemand geeft je op zo'n moment een lijstje van wat nu wel of niet geboden is. Je moet dan zelf kiezen, eigen verantwoordelijkheid nemen en je daarvoor ook willen verantwoorden. En wel op die kernpunten: leven voor Gods aangezicht, niet gebonden aan welke slaafse vormen, wel in waarachtige dienstbaarheid.

b. Een gezin met in de familie een militaire traditie: opa heeft op vele fronten gevochten en is drager van diverse onderscheidingen; vader is nog in Korea geweest in de jaren vijftig; de oudste zoon heeft de KMA gedaan. Nu komen er grote problemen omdat de jongste zoon dienst weigert, principieel. Er zijn ruzies geweest, maar soms ook heel behoorlijke gesprekken; dan zijn woorden als 'vrij-

heid', 'christelijke waarden' en 'overheid draagt het zwaard niet tevergeefs' niet van de lucht. Toch blijft de jongste bij zijn beslissing.

Nee niet gemakkelijk als iemand die alleen maar modern dwars wil liggen; hij heeft een hekel aan die ruzies en hij wil de relatie met opa niet kwijt. Maar tegelijk ook overtuigd dat hij een verantwoord keuze doet: voor het aangezicht van de levende Heer, breken met de bewapeningsslavernij, bereid tot waarachtige dienst aan de naaste.

Herkennen we dit als leven in christelijke vrijheid? En kan de ouderling op huisbezoek deze jongen opvangen als hij klaagt dat er wel gebeden wordt voor 'onze jongens in dienst' maar nooit voor dienstweigeraars en voor hen die vervangende dienst doen?

- c. Een paar jonge mensen, allebei rond de vijftientig, zes jaar getrouwd en geen kinderen, de een studierend en de ander werkend, met minimale woonruimte in de stad. Dan krijgen ze gelegenheid om op een dorp een comfortabeler woning te krijgen en ze gaan daar wonen, sluiten zich ook bij de gemeente aan op dat dorp. Op huisbezoek wordt hen na verloop van tijd nadrukkelijk verantwoording gevraagd van hun wijze van leven: al zo lang getrouwd, geen kinderen, wel voorbehoedsmiddelen, kan dat allemaal?

De twee geven hun verantwoording: kennen elkaar al heel wat jaren, vanwege de thuissituatie vroeg getrouwd, maar bewust niet willen samenwonen; alleen is het voor hen deze jaren heel duidelijk geweest: er moet geld verdiend worden, er moet gestudeerd worden, ons leven is nu nog niet geschikt om kinderen te krijgen en op te voeden, daarom. Toen is er een ernstig vermaan gevolgd dat zij als mensen wilden beschikken over de gave van de kindergezegen van de Here God. Het heeft veel problemen gegeven, met de kerk en met vrienden.

Is dit de weg van de gemeente van Christus? Of kan er ook hier sprake zijn van leven in de christelijke vrijheid, met alle spanning die dat meebrengt, in je concrete levenssituatie je weg proberen te vinden: ja, voor Gods aangezicht, maar vrij van gewoonten en zede, om werkelijk dienstbaar te kunnen zijn.

Drie illustraties, omdat ik meen dat een bijdrage over 'leven' in christelijke vrijheid daar niet buiten kan. Niet als een voorschrift hoe het zou moeten, gesteld al dat ik dat van hieruit zomaar zou kunnen zeggen. Wel heb ik levensechte voorbeelden gezocht, voorbeelden waarin de spanning van de evenwichtsbalk duidelijk voelbaar is. De spanning die kenmerkend is voor leven in christelijke vrijheid.

4. Waar blijven we dan?

Dat is vaak de reactie in de gemeente als er zo verschillende keuzen worden gemaakt: waar blijven we dan? wat is er nu nog vast? zijn er dan in de bijbel geen altijd-geldige normen? waar moet je je nu aan houden?

Een ding allereerst: maak er geen afstandelijke discussie van, wel met metershoge golven, maar zonder de spanning die eigen is aan het leven op het scherp van de snede. Als je de tijd neemt om goed te luisteren en

de spanning herkent 'hoe blijf ik in evenwicht', dan heb je te maken met leven in christelijke vrijheid. En dan maken broeders en zusters in de gemeente van de Heer soms heel verschillende keuzen.

Ja, maar waar blijven we dan?

Wat zit er achter dit soort angst-vragen, die ieder die de spanning van de evenwichtsbalk kent ook wel eens zelf heeft ervaren? Alleen een brok geestelijke luiheid, omdat we altijd hebben gekoerst op de herkenbare kaders die we zelf ooit eens hebben meegeregend maar die nu zijn weggevallen zonder dat we moeite hebben gedaan om nieuwe koerspunten voor ons leven uit te zetten? Of zit er oprechte onzekerheid achter: hoe trek ik nu de bijbelse lijnen door? Het leven in christelijke vrijheid is vandaag meer onzeker dan 25 en 50 jaar geleden: de herkenbare kaders zijn weggevallen en bovendien ook nog die aanvallen op datgene waar je je op baseert, de bijbel, Gods Woord.

Toch zullen wij vandaag nergens anders terecht kunnen voor ons leven in christelijke vrijheid dan bij de Heer, onze God. Dat dienen we grondig van broeder Paulus te leren, die in de wereld van toen - waar helemaal geen christelijke kaders waren - zich altijd baseerde op Christus, op zijn Woord, op de Geest die de gemeente gegeven is om haar de weg te wijzen tot de volle waarheid.

Immers dat Woord biedt het volle heil in de vergeving van onze zonden om Jezus wil. Dat Woord mag en moet het vaste oriënteringspunt blijven voor leven in christelijke vrijheid. Maar dan dient de gemeente ook herkenbaar te zijn als een gemeente die van dat Woord leeft, op zondag

in de samenkomsten, in de week in kringen en clubs, in de gezinnen. Dat de warmte van het leven van dat Woord en de Heer van dat Woord voelbaar wordt. Een warmte die verbindt, bij alle vragen en onzekerheid. En dat de vastheid die dat Woord aan mensen geeft duidelijker vorm krijgt. Merkwaardig, met zoveel onzekerheid toch spreken over vastheid! Ja, want de onzekerheid die vandaag vaak ons leven kenmerkt in ons keuzen-maken is niet het allesbeheersende. Dwars door die onzekerheid heen mag ik weten van de vastheid in mijn Heer en Heiland: Hem van Golgotha en Pasen weet ik achter mij, Hij die weerkomt weet ik voor mij. Aan die staalkabels hang ik dan in geloof. En die vastheid vanuit de Heer en zijn Woord kan de angst wegnemen en de kramp. Die vastheid kan juist in onze onzekere tijd de gemeente van Christus weer de kleur van de hoop geven. Dan blijft leven in christelijke vrijheid leven op die evenwichtsbalk; maar dan zie je bij alle concentratie ook af en toe iets van de vreugde waarmee dat leven geleefd kan worden, warmte die ook uitstraalt naar anderen.

Als we in de gemeente van de Heer dan ook maar af-leren elkaar alleen te beoordelen op de verschillende keuzen die we soms maken. En wat meer aan-leren door te vragen naar wat er achter zit, naar de kern:

- ☆ leef je voor Gods aangezicht of alleen voor wat je eigen hartje begeert?
- ☆ ben je vrij van slavernij die vervreemdt of ben je opnieuw slaaf geworden?
- ☆ gaat het om dienst aan de Heer en de naaste of alleen om dienst aan eigen ik?

Persschouw

Karl Barth

Op zaterdag 10 mei j.l. was het precies honderd jaar geleden, dat Karl Barth geboren werd in Bazel. Het is onjuist en overtrokken wanneer men deze theoloog betitelt als de kerkvader van de twintigste eeuw. Maar niemand kan ontkennen, dat hij een groot man was in de wereld van de theologie en zeer velen heeft beïnvloed. Prof. dr K. Runia wijdde aan Barth een uitgebreid artikel in het „Centraal Weekblad" onder de titel: „Karl Barth - een theoloog van de pure genade". We kwamen daarin een aparte passage tegen, die onze aandacht bijzonder boeide en die wij hierbij graag doorgeven:

„Ter gelegenheid van de begrafenis van Barth vertelde Hans Küng, dat hij eens een gesprek had met Barth over de paus en over het primaat van Petrus in de kerk en op een gegeven moment in dat gesprek zei: We zijn het wel niet met elkaar eens, maar „ik erken de oprechtheid van uw geloof." Barths reactie was: „Zo, u er-

kent mijn oprechtheid van geloof? Zelf zou ik mij dat nooit toekennen. En als eenmaal de dag gekomen is, dat ik voor mijn Heer moet treden, dan zal ik mijn boeken, mijn delen Dogmatiek, niet in mijn „ransel" op mijn rug meetersen. Dan zouden alle engelen maar lachen. Maar ik zal ook niet zeggen: Ik heb het altijd zo goed gemeend, ik geloofde oprecht. Nee, dan zal ik slechts één ding te zeggen hebben: Heer, wees uw arme zondaar genadig." Dat is Karl Barth en zijn theologie ten voeten uit!"

Bij al onze scherpe kritiek op deze enorme denker dienen wij bovengeciteerde woorden volledig te honoreren. Men moet aan Karl Barth eens verzocht hebben de inhoud van zijn geloof kort en bondig te formuleren. Hij moet daarop als antwoord hebben gegeven, dat hij slechts vijf woorden nodig had. In dat verband verwees hij naar II Corinthiërs 12:9a waar Christus tegen Paulus zegt: „Mijn genade is u genoeg", ... Daar kan iedere ware christgelovige het mee doen!

O. Mooiweer, Enschede

Redactie ontving

Drs A. G. Knevel e.a., **Verkenningen in Genesis**; Theologische Verkenningen, Bijbel en exegese I; 155 blz., f 24,90; uitgave Kok, Kampen in samenwerking met de E.O.

Ds C. G. Geluk, **Sprekende momenten voor stille tijd**; Over het geloof. 117 blz., f 12,90; uitg. Kok, Kampen i.s.m. de Evang. Omroep.

Plutarchus van Chaeronea, **Waarom God zo lang wacht met straffen / Over godsdienstige angsten**. Ingeleid, vertaald en geannotteerd door dr P. M. M. Geurts. Agora-editie. 172 blz., f 24,50; uitg. Kok, Kampen.

Drs K. Exalto, **Een pastorale gemeente**; Martin Bucer's visie op de gemeente. 40 blz., f 7,50; Willem de Zwijgerstichting, Postbus 642, Apeldoorn.

Ds Jan Meynen, **Houvast in God**. 62 blz., f 11,90; uitg. J. H. Kok, Kampen.

Ds P. J. C. Stolp, **Als de dood vroeg komt - Omgaan met ernstig zieke kinderen**. 103 blz., f 15,90; uitg. J. H. Kok, Kampen.

Administratie

Administratie-adres:

Postbus 84,
3956 ZS Leersum
Tel. 03434-54288
Gironummer 404945
t.n.v. Geref. Persver. Opbouw.

Abonnementen:

Het aanvragen of opzeggen van abonnementen: uitsluitend bij de administratie.
Abonnementen kunnen ieder moment ingaan, doch slechts per 31 december eindigen.
Opzeggen uiterlijk tot 15 nov.

Abonnementsprijs:

(bij vooruitbetaling)
f 50,— per jaar of f 26,50 per half jaar.
Voor studenten f 40,— per jaar.
Buitenland f 70,— per jaar of f 95,— per luchtpost.

Advertentieprijs:

45 ct per mm.
Advertenties inzenden tot dinsdagmorgen 10.00 uur.

Advertenties en druk:

Drukkerij „Steenbergen”,
Nooitgedacht 3, 3701 AL Zeist.
Tel. 03404-22452.
Postbus 244, 3700 AE Zeist.

Uit breder kring

Kerkdiensten in het Nederland

Van zondag 6 juli t/m zondag 10 augustus a.s. worden kerkdiensten in het Nederland gehouden in de Schlosskirche te Interlaken. Aanvang 18.00 uur.
Voorganger: Ds J. C. Remijn, Hauptstrasse 1, 3800 Unterseen. Tel. 222000.

Parkeren: Kursaal/Kongresshaus (CCCI); Bahnhof Interlaken-Ost.

Kerknieuws

Ned. Geref. Kerk van Apeldoorn

M.i.v. 1 september 1986 vergadert de gemeente in de Regentessekerk, Regentesselaan 14. Aanvang van de diensten blijft 08.45 en 18.30 uur.

Ned. Geref. Kerk van Breda

In het informatieboekje 1986 is de aanvangstijd van de middagdienst foutief vermeld. Aanvang van de kerkdiensten zijn 08.45 en 17.00 uur.

Ned. Geref. Kerk van Barendrecht

Het scribaat der kerk berust bij de heer A. Z. van Helden, 3e Barendrechtseweg 471, 2991 SH Barendrecht, tel. 01806-14232.

Het adres der diakonie luidt: de heer Jac. Wesdijk, Padde-
weg 17, 2992 CK Barendrecht,
tel. 01806-12268.

Ned. Geref. Kerk van Heemstede

In de periode van 6 juli t/m 10 augustus worden de diensten

van Heemstede en Haarlem gecombineerd. De morgendiensten worden gehouden in de Bakenesserkerk, Vrouwestraat 10 in Haarlem om 09.30 uur.

Voor de middagdiensten kunt U terecht in de Petrakerk, Limburglaan 3 in Heemstede, aanvang 19.00 uur.

„Zalig zijn de doden, die in den Here sterven.”
Openb. 14 : 13

Thuisgehaald door haar Heer en Heiland mijn lieve Vrouw, onze lieve Moeder en Oma

BOUKJE FERINGA-JAARSMA

geboren 27 april 1902.

Bilthoven,	K. Feringa
Launceston (Australië),	F. Groenewold-Feringa
	E. Groenewold
Launceston (Australië),	E. Feringa
Den Dolder,	A. M. de Kwaadsteniet-Feringa
	J. de Kwaadsteniet
Port Hope (Canada),	J. Feringa
	T. P. J. Feringa-Houtop
Almelo,	G. W. Mulders-Feringa
	M. L. Mulders
Den Helder,	A. G. de Bue-Feringa
	J. de Bue
Capelle a/d IJssel,	M. Feringa
Utrecht,	B. Feringa
	klein- en achterkleinkinderen

3722 BV Bilthoven, 17 juni 1986
„d'Amandelboom”, kamer 39
Noord Houdringelaan 82.

De begrafenis heeft 21 juni te Bilthoven plaats gehad.

Als ik zwak ben dan ben ik machtig.

Nederlands Geref. Kerk te Wormer wil graag uitdrukking geven aan haar diepe gevoelens van meeleven bij het heengaan van

DS A. H. ALGRA

haar predikant in de bewogen jaren 1964 tot 1970, waarin we met z'n allen teruggeworpen werden op de barmhartigheid en ontferming van God.

Wij zijn dankbaar, dat hij voor ons juist daarvan een begenadigd prediker was, de Here gedenkt in zijn trouw zijn vrouw en kinderen.

Namens gemeente en kerkeraad,

A. Koers, praeses
D. J. Dirkmaat, scriba

- Advertenties moeten uiterlijk dinsdagmorgen 10.00 uur ter drukkerij zijn.
- Advertenties met een foto of tekening 1 week voor verschijning van dit blad!

Boeken, Periodieken
en Handelsdrukwerk

Drukkerij „Steenbergen”

Gevestigd sinds 1901

Postbus 244 — 3700 AE Zeist
Nooitgedacht 3 — 3701 AL Zeist — Tel. 03404-22452

aaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaa

Niets is aan onze God gelijk,
die zoveel wonderen heeft verricht,
Hij bracht Zijn plan met ons
aan 't licht,
ja, Zijn gedachten zo onnoemelijk rijk.

De Heere heeft niet alleen Johan,
maar ook Jos aan onze zorgen toevertrouwd.

Joas Wickramapala

is 22 februari 1986 te Negombo in Sri Lanka geboren.

Harry en Ria van Baars-Verkade

26 mei 1986
Burg. Pruisingsel 39,
3131 JN Vlaardingen

aaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaa

Wanneer
stapt u
nu eindelijk
eens over
die drempel
heen?

Neem
uw eigen
Opbouw

OPBOUW PERSOONLIJK

○ kennismakingsnummers
○ abonnement

Naam
Adres
Postcode en plaats
Sturen naar: Administratie Opbouw (zonder postzegel) Antwoordnummer 38, 3940 ZD Leersum